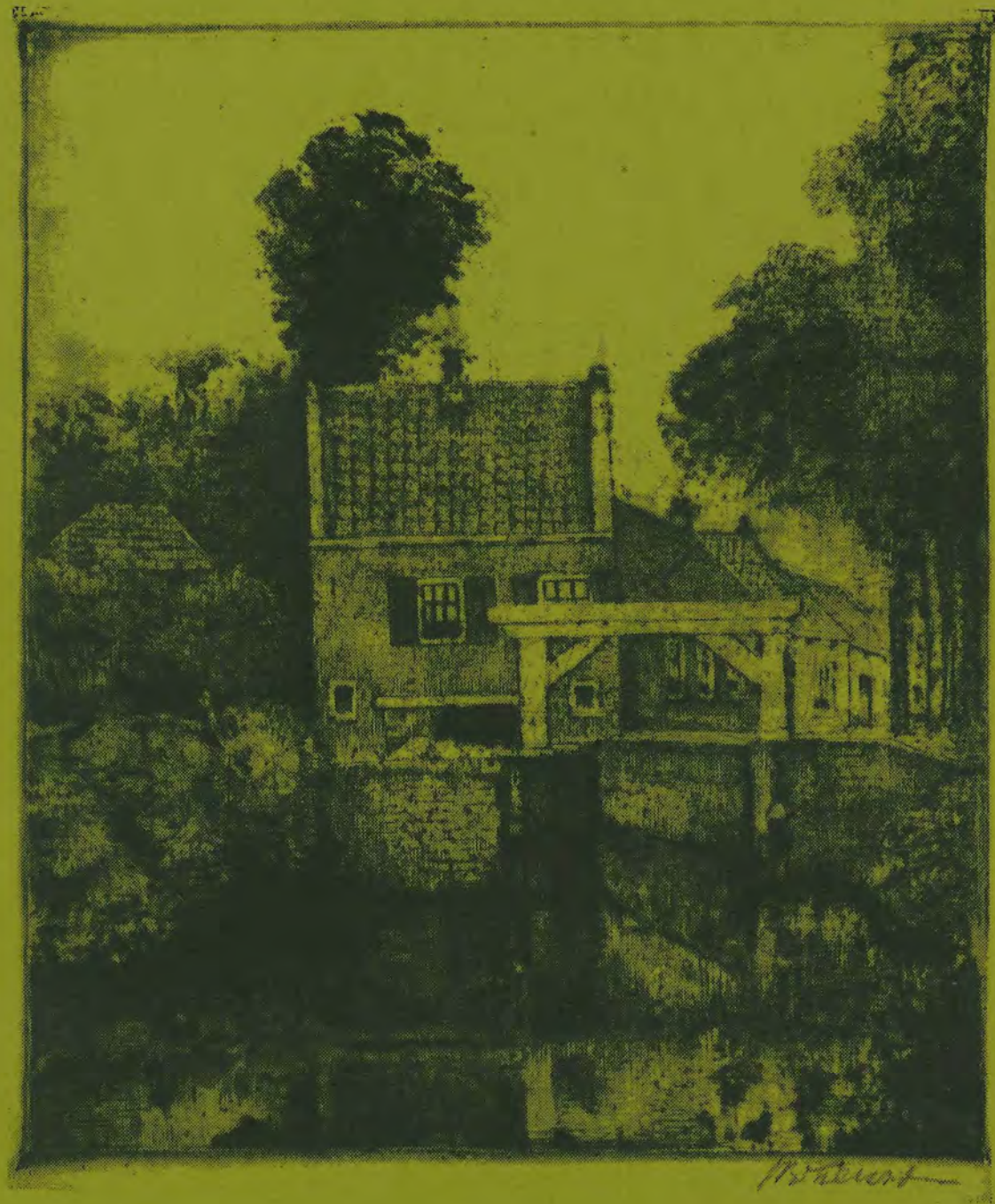

Historische Kring Maarssen

Steegstra

MEESTER SCHILDERS

VOOR ONDERHOUD- EN
RESTAURATIESCHILDERWERK

Fazantenkamp 51
3607 CC Maarssen
of
Postbus 1237
3600 BE Maarssen
Telefoon: 03465-63 316

**RADIO - T.V.
ELECTR. HUISHOUDELIJK
+VOORDEEL +VAKMANSCHAP
+KWIEKE SERVICE**

radio en t.v. speciaalzaak

electron

Diependaalsedijk 1, Maarssen
Telefoon 03465-6 20 81/6 86 80

Wij verkopen uitsluitend scharrelvlees en vleeswaren!

Slagerij Dorresteyn

Nassastraat 4
Maarssen

Sinds 1882!

Met scharrevlees eet je gezond!

HISTORISCHE KRING MAARSSSEN

Opgericht 11 september 1972, opgenomen in het verenigingenregister bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Utrecht en omstreken onder nummer V. 476918.

Bestuur: J.H. Sagel, voorzitter, Mevr. I.G.M. van Veggel-Teijink, secretaris, Postbus 90, 3600 AB Maarssen, tel.: 03465-67028, Mevr. G.M. Willekes-van Putten, penningmeester, giro 2907376, H. Blaauw, Mevr. A.H. Hogenhout-Hofman, B. de Ruiter, Mevr. S.W. Talen-Stooker, N. van Tricht en A. de Zwart.

Lid van verdienste: Mevr. J.G. Zwijns-Brink (20-02-84)

Redactie: Mevr. A.H. Hogenhout-Hofman, R.H.C. van Maanen, Drs. W. Smits en J.W. Verhoef.
Redactieadres: Emmaweg 17, 3603 AK Maarssen, tel.: 03465-71575.

Ledenadministratie: H. Blaauw, Bloemstede 193, 3607 TB Maarssen, tel.: 03465-62425.

Verkoop losse nummers: B. de Ruiter, Nic. Maesstraat 6, 3601 DR Maarssen, tel.: 03465-63599.

16e Jaargang no. 3, december 1989

Verschijnt 4 x per jaar

KRINGNIEUWS

1. Open Monumentendag 1989

Wanneer dit periodiek bij u in de bus valt, ligt de Open Monumentendag van dit jaar al weer ver achter u. Deze derde Open Monumentendag gehouden op zaterdag 9 september jl., bleek evenals de voorgaande jaren een groot succes te zijn. Het was prachtig weer die dag, zodat vele mensen er op uit trokken. Vele vrijwilligers waren weer bereid gevonden om als toezichthouder te fungeren. Het bestuur van de Historische Kring Maarssen wil langs deze weg alle vrijwilligers van harte danken voor hun inzet en enthousiasme op deze dag, want zonder hen zou een Open Monumentendag niet mogelijk zijn.

2. Boek Willem van Leusden

Bijgaand vindt u in dit periodiek een folder over het boek: 'Willem van Leusden, Essays over een verhard romanticus.' Willem van Leusden, schilder-graficus, vestigde zich rond 1910 in Maarssen. Aanvankelijk bewoonde hij enkele kamers in het huis 'Overvecht', maar dit was van korte duur. Hij kon de 'Mariënhof' kopen en besloot dit te doen en het te restaureren. Daar heeft hij gewoon tot aan zijn dood in 1974. Gedurende meer dan zestig jaren was hij een markante persoonlijkheid in Maarssen, zeer begaan met al het mooie dat er nog was en dat behouden moest blijven. Hij heeft vele mooie etsen van ons dorp en de omgeving gemaakt. Eén van deze etsen, die van het sluishuisje, siert al vanaf de oprichtingsdatum van de Historische Kring Maarssen de omslag van ons periodiek. In de bijgesloten folder vindt u een bon om het boek over Willem van Leusden te bestellen. Het zal in april 1990 verschijnen. De in 1988 in Maarssen opgerichte Willem van Leusden Stichting zal bij de verschijning van dit boek een overzichtstentoonstelling van het werk van Willem van Leusden organiseren in samenwerking met de schrijvers van het boek.

3. Ledenavond op donderdag 11 januari 1990

De eerste ledenavond in het nieuwe jaar zal gehouden worden op donderdagavond 11 januari 1990. Op deze avond zal de heer dr. A.A. Manten een lezing houden over de scheepvaart op de Vecht, vanaf de Romeinse tijd tot begin deze eeuw.

In de Romeinse tijd vormde de Vecht een belangrijke vaarroute naar het noorden. Daarna

kwam de stad Utrecht als handelsstad op, waarbij de Vecht opnieuw een belangrijke handelsroute was. De rol van Utrecht als belangrijke handelsplaats werd overgenomen door Amsterdam. De Vecht werd gebruikt voor de Amsterdamse Rijnvaart, richting Duitsland. Deze vaarroute werd in 1822/1823 verbeterd, zodat ook grote Rijnschepen (Keulenaars) van deze vaarweg (de Keulse Vaart) gebruik konden maken. Maar rond 1840/1850 kon deze vaarweg niet meer voldoen aan de eisen die handel en scheepvaart stelden. De doorgang bij de Kaatsbaanbrug bijvoorbeeld leverde vele klachten op over het lange oponthoud daar. Dit leidde uiteindelijk tot de aanleg van het Merwedekanaal, waarmee de Vecht haar functie als belangrijke vaarroute voor de grote schepen verloor.

Dhr. Mante, voorzitter van de Historische Kring Breukelen, heeft al eerder een lezing voor onze vereniging gehouden en zal u dus niet onbekend zijn. Hij weet zijn verhaal boeiend te vertellen en heeft vele dia's ter ondersteuning van zijn lezing.

U bent van harte welkom op donderdag 11 januari in de grote zaal van de Open Hof, Kerkweg 20 te Maarssen. Aanvang zoals altijd 20.00 uur.

I. van Veggel-Teijink, secretaris

Van de redactie

1. Het overnemen van artikelen zonder toestemming van de redactie is verboden.
2. De inhoud van de artikelen is voor verantwoording van de auteur.

Maarssenbroek in 1830-1833

Grondeigenaars en pachters

Wie heden ten dage de kantoorflats van Bisonspoor ziet, kan zich moeilijk voorstellen dat nog niet zo lang geleden Maarssenbroek een typisch Hollands polderlandschap te zien gaf.

De heer Wolters beschreef in 1979 al de polder in 1970 aan de hand van persoonlijke herinneringen.

Aan de hand van kadastrale gegevens probeer ik de situatie in 1832 in beeld te brengen en zo mogelijk te vergelijken met die uit 1970. In 1970 beschreef de heer Wolters de verkaveling als volgt: . . . 'De verkaveling was opvallend. Er waren alleen smalle kavels, die haaks op de enige smalle weg, de Maarssenbroeksedijk, lagen. Langs die dijk stonden op onregelmatige afstanden de typische Utrechtse boerenhofsteden verscholen tussen boomgroepen . . .' Ook merkte hij de zogenaamde miltvuurbosjes op: . . . 'hier en daar stonden midden in het land kleine bosjes van ongeveer 200 vierkante meter groot . . .' en de bekende eendekooi ' . . . als grootste en hoogste bos . . . '

Welk beeld krijgen we nu in 1832. Om één en ander te reconstrueren is aan de hand van de

oorspronkelijke tafel van grondeigenaren en de kadastrale minuutplans Maarssenbroek in kaart gebracht voor wat betreft het grondgebruik zoals op dat moment bekend.

We zien dan al direct dat het beeld dat dan ontstaat in grote lijnen overeenkomt met het beeld in 1970.

Het meest in het oog vallende verschil is wel de grootte van de aanwezige bosjes. De heer Wolters nam bosjes waar met een oppervlakte van 200 vierkante meter, in 1832 waren er echter 'bosjes' met een oppervlakte van bijna twee bunder (=hektare) of te wel 20.000 vierkante meter, een aanmerkelijk verschil. Als we naar het grondgebruik in deze polder kijken, dan zien we het volgende:

Aan de Maarssenbroeksedijk staan de boer-

derijen, omschreven als huis met of zonder erf. Hier omheen liggen de tuinen, boomgaarden, bosjes en percelen bouwland. Tot aan het midden van de polder komen vervolgens de percelen weiland en over de helft tot aan de Oudenaerskade de percelen hooiland. Dit is vanzelfsprekend het algemene beeld, in enkele gevallen begint het hooiland eerder of loopt het weiland door. De grote percelen bos zijn her en der verspreid.

Als in Maarssenbroek het weidebedrijf op dezelfde wijze als bijvoorbeeld in Noord-Holland werd uitgeoefend, zal elk jaar ten aanzien van het hooi- en weiland de polder een ander beeld geven. Het was gebruikelijk om een stuk land dat het ene jaar gebruikt werd als hooiland, het daaropvolgende jaar als weiland te gebruiken.

Overigens werd ook belastingtechnisch verschil gemaakt in hooi- en weiland voor wat betreft de hoogte van de verschuldigde belasting.

De polder was op dat moment 480 bunder, 46 vierkante roede en 64 vierkante el groot en bestond uit 786 percelen.

De verdeling van percelen naar gebruik cq bestemming geeft in fig. 1 het volgende te zien.

Fig. 1

Gebruik	Aantal percelen
boombos	2
boomgaard	25
bos	110
bouwland	30
hooiland	164
huis en erf	22
kade en bos	63
laan en bos	2
tuin	20
weiland	278
water	6
weg en water	64
Totaal	786

Dadelijk valt hierbij het te verwachten grote aantal percelen weiland en hooiland op, maar ook het aantal percelen bos is niet te onderschatten.

De polder Maarssenbroek was in het bezit van 42 eigenaren en/of vruchtgebruikers. Voor wat betreft het grondbezit van de Parochie der Roomse Armen waren de vruchtgebruikers de erven van Gerrit van Schaik, bouwman afkomstig uit Zuilen.

De grootte van het aantal percelen per eigenaar/vruchtgebruiker was sterk verschillend.

Ook de beroepen en de woonplaats van de eigenaars verschilden sterk, het merendeel was in elk geval niet woonachtig in Maarssenbroek. De percelen zullen dus verpacht zijn en meestal niet zelf in gebruik genomen. Een vergelijking tussen bovengenoemde tafel van grondeigenaren en de gegevens van de volkstellingen uit 1830 en 1840 sterken deze conclusie.

In totaal waren 9 eigenaren woonachtig in Maarssenbroek met een totaal bezit van 221 percelen oftewel 28,1 %.

Over het algemeen bestond het grondbezit uit één of meerdere stroken grond, samengesteld uit meerdere percelen, zich uitstrekende van de Maarssenbroeksedijk tot aan de Oudenaerskade. In slechts enkele gevallen strekte zo'n strook zich niet uit tussen bovengenoemde twee grenzen.

Wat wel geregeld voorkwam was dat de stroken grond van een eigenaar van elkaar gescheiden waren door die van een of meerdere andere eigenaars. In fig. 2 is de verhouding weergegeven tussen het aantal eigenaars en het aantal in bezit zijnde percelen.

Als uitersten vallen hierbij op dat het minste aantal percelen in bezit zijnde van een eigenaar 1 was en het grootste aantal percelen 80.

Breukelen - Nijenrode

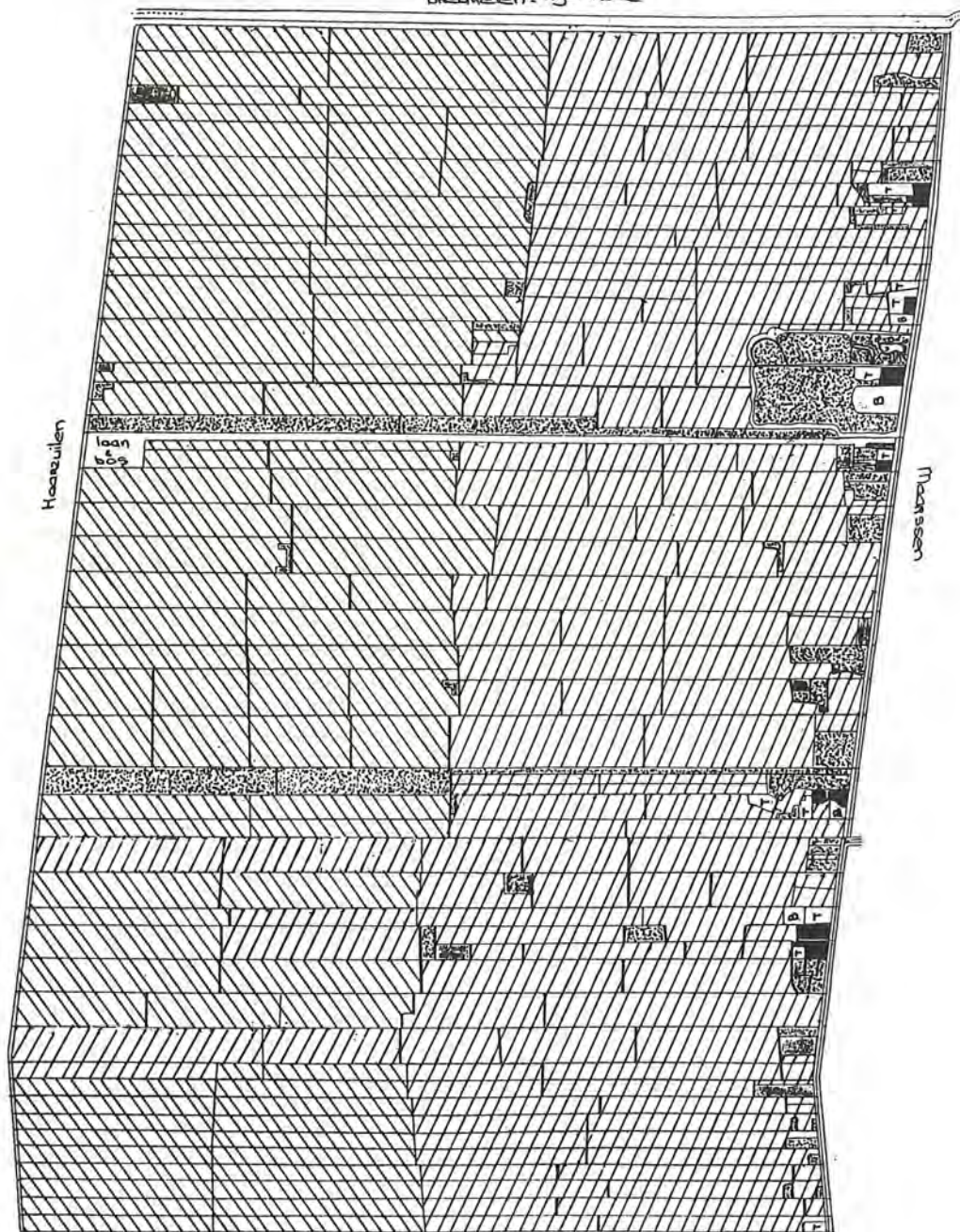

Fig. 2

Aantal percelen	Aantal eigenaars
0- 5	5
6-10	11
11-15	5
16-20	8
21-25	3
26-30	4
31-35	0
36-40	0
41-45	1
46-50	4
51-55	0
56-60	9
61-65	0
66-70	0
71-75	0
76-80	1

Fig. 3

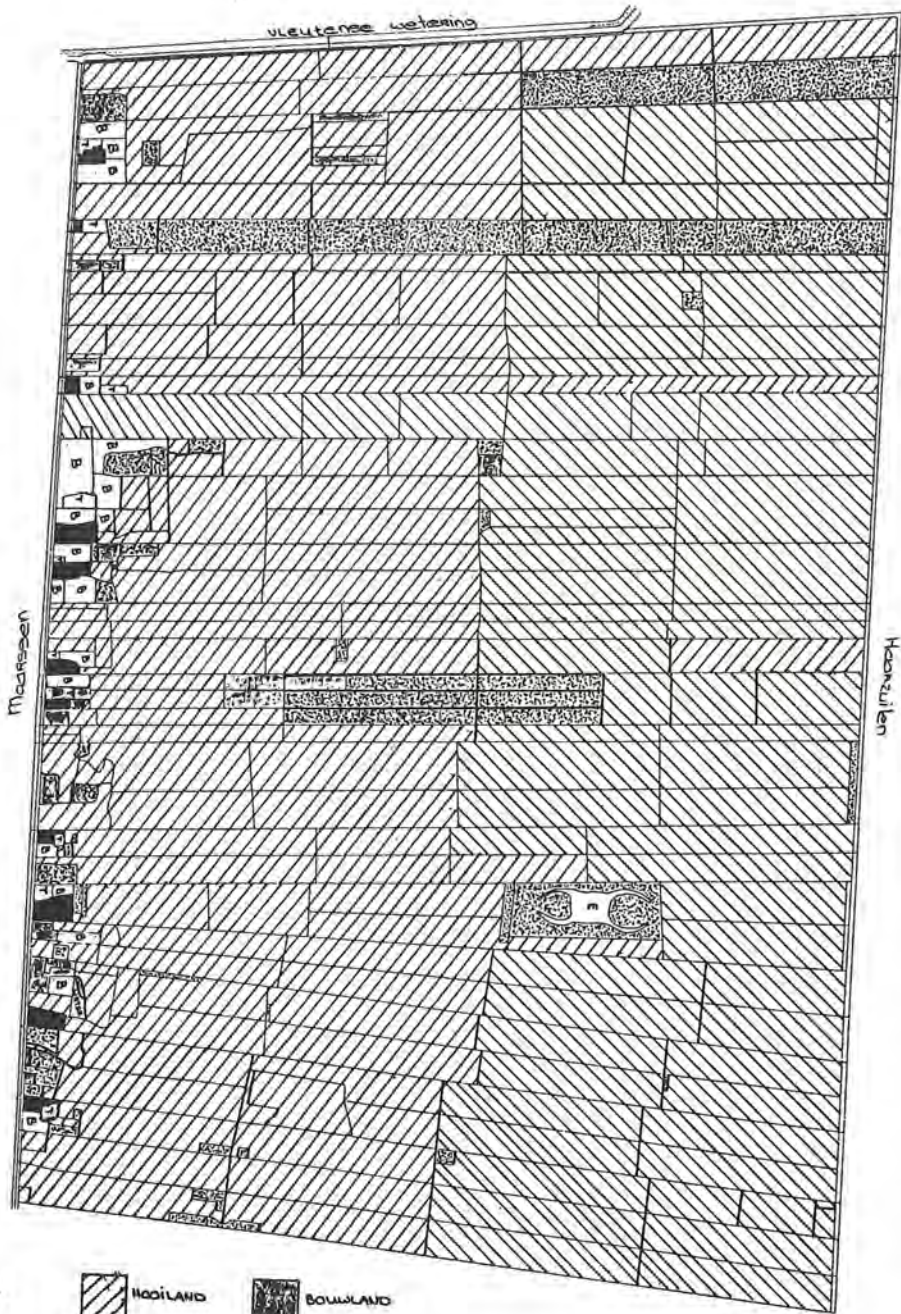
Woonplaats	Aantal eigenaars
Amersfoort	1
Bunnik	1
De Bilt	1
Haarzuilen	1
Maarssen	15
Maarssenbroek	9
Nw-Maarsseveen	5
Utrecht	6
Vleuten	1
Westbroek	1
Zuilen	1
Totaal	42

In fig. 3 wordt de verhouding tussen woonplaats en eigenaar weergegeven. Aan de hand van de eerdergenoemde tafel kan nagegaan worden welke percelen een eigenaar in bezit en vruchtgebruik had, haar of zijn woonplaats en eventuele beroep, het grondgebruik en de verschuldigde belasting over het bezit.

De navolgende lijst geeft dan ook de eigenaren met beroep, woonplaats en het totale bezit aan percelen weer.

Arnold, Christiaan Louis	Maarssen	rentenier	28 percelen
Brousson, Hendrik Clockener	Maarssen	steenbakker	20
Buddingh, Nicolaas Wilhelmus	Utrecht	notaris	3
Bunschoten, Pieter	Maarssenbroek	bouwman	21
Deeges, Stephanus	Maarssen	rentenier	46
Dommer, Maria	Nw-Maarsseveen		16
Duikersloot, Hermanus	Maarssenbroek	bouwman	19
Eschler, Christiaan	Maarssen	kastelein	9
Gemeente Vleuten			1
Ginkel, Joost van	Maarsseveen	logementhouder	10
Gomez de la Pinja, Mozes da Costa	Maarssen	rentenier	30
Hachmeester, M. I. Isseldorp	Maarssen	rentenierster	21
Halmael, de erven	Utrecht		17
Hollenbeke, Joan Fredrik	Maarssen	tuinman	8
Huidecoper, Willem en cons.	Nw-Maarsseveen	rentenier	17
Kapittel van Sint Jan	Utrecht		6
Kok, Jan	Maarssen	tuinman	11
Koot, Johannes	Maarssenbroek	bouwman	44
Laan, Gijsbert Nicolaas	Zuilen	controleur dir. bel.	46
Lansee, Arie	Maarssenbroek	arbeider	10

Utrecht

Muelen, Carel Joseph van der	Utrecht	heer van Maars- senbroek	28
Meyer, Nicolaas	De Bilt	bakker	9
Neuteboom, Jan	Westbroek	bouwman	8
Polder Haarzuilen en Laag Nieuwkoop			1
Parochie Roomse Armen	Maarssen		17
Polder Maarssenbroek	Maarssenbroek		3
RK-Pastoor	Maarssen		4
Ravee, Hendrik	Utrecht	rentenier	6
Reede, Johan Hendrik van	Maarssen	rentenier	8
Rooijen, Arie van	Maarssenbroek	arbeider	3
Soer, Gerardus	Utrecht	koekbakker	13
Tijn, Samuel Joseph van	Nw-Maarsseveen	vleeshouwer	7
Toelaar, Rudolf Johannes	Amersfoort	collecteur der loterij	47
Toorn, Willem van den	Maarssen	bouwman	26
Toorn, Willem van den Wz	Maarssenbroek	bouwman	17
Turk, Gerbrand Schepers	Maarsseveen	heelmeester	11
Tuyll van Serooskerken,	Maarssen	heer van Maars- sen	12
Diderik baron van Verdam, Albert			
Weduwe Arie Verdam	Maarssenbroek	bouwman	24
Weduwe Gerrit Wilbers	Maarssenbroek	bouwwrouw	80
Weduwe Tomas Brans	Maarssen		12
Zijl, Adrianus van	Maarssen	kasteleines	19
	Bunnik	schipper	8

Overheersende beroepen waren zoals duidelijk te zien valt bouwwrouw/-man en rente-
nier.

Doordat de gegevens van de volkstelling uit 1830 bewaard zijn gebleven voor Maarssenbroek
weten we ook, met bijna zekerheid, wie er in 1832 daadwerkelijk woonden en op welk
adres.

Het lijkt dan ook zinvol om deze gegevens hier weer te geven zodat er relaties kunnen worden
gelegd naar datgene wat ons nu bekend is. De huisnummering begon vanaf de Vleutense
wetering naar Breukelen toe.

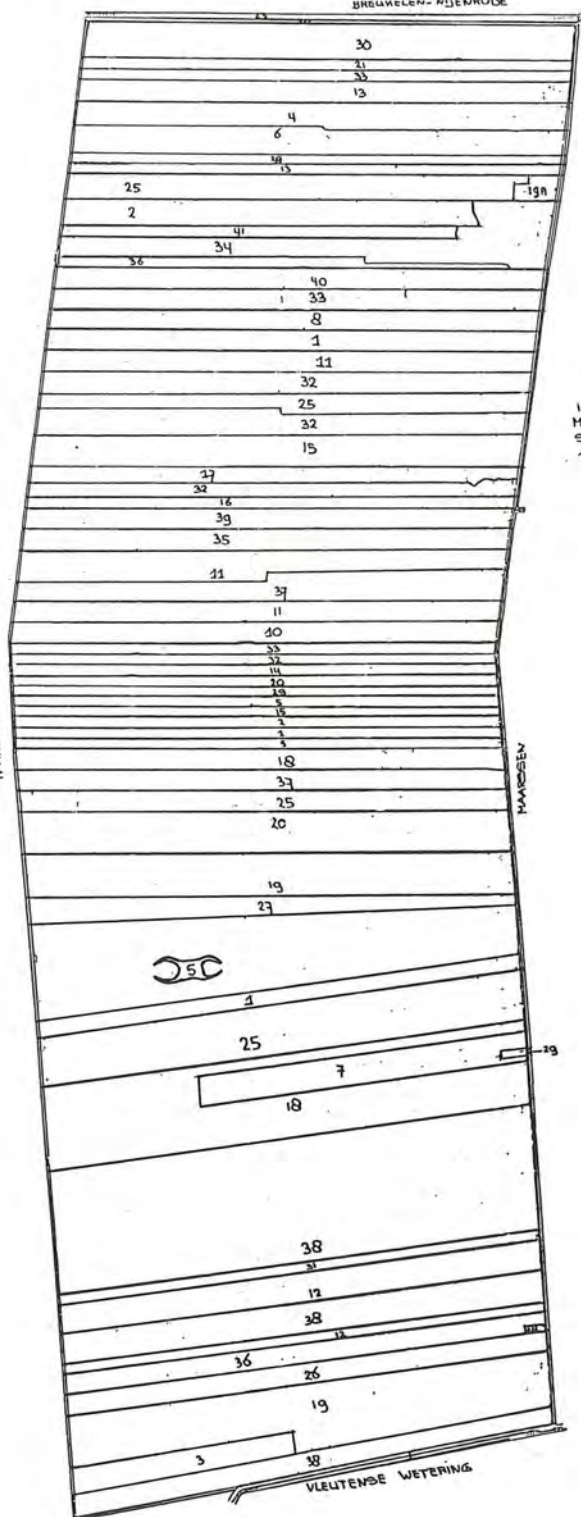
- Huis no. 1 Smorenburg, Gerrit, oud 30 jaar, landman, met vrouw en 3 kinderen.
- Huis no. 2 Rooijen, Arie van, oud 66 jaar, arbeider, weduwnaar met zoon en meid.
- Huis no. 3 Hulst, Hendrik van, oud 58 jaar, werkman, met vrouw en 2 kinderen.
- Huis no. 4 Ruys, Margaretha, weduwe van Arie Verdam, oud 59 jaar, landvrouw, met 2
kinderen en dienstmeid.
- Huis no. 5 Verdam, Antonia, weduwe van Jac. Miltenborg, oud 31 jaar, landvrouw, met 2
kinderen, landman en 2 dienstboden.
- Huis no. 6 Koot, Johannes, oud 50 jaar, landman, met vrouw, kind en 2 dienst-
boden.
- Huis no. 7 Oostveen, Hendrik, oud 44 jaar, werkman, met vrouw, kind en nog 3
personen.
- Huis no. 8 Duikersloot, Harmen, oud 51 jaar, landman, met vrouw, 4 kinderen en nog 1
persoon.
- Huis no. 9 Van der Linden, Gerrit, oud 40 jaar, landman, met vrouw en nog een

Eigenners

WASZULEN

WASZULEN

BREKWIJLEN - NIEUWVUUR

1952
HAARLEMBROEK
SCHWAL
1:10.000

50

4

25

7

18

38

31

12

38

13

36

26

19

3

38

VLEUTENSE WETERING

- persoon.
- Huis no. 10 Van der Wal, Dirk, oud 41 jaar, kooiman, met vrouw, 3 kinderen en 4 dienstboden.
- Huis no. 11 Van Breukelen, Marie, weduwe van Cornelis van Leeuwen, oud 35 jaar, landvrouw, met 8 kinderen en 2 dienstboden.
- Huis no. 12 Vermeulen, Jan, oud 36 jaar, werkman, met vrouw, 4 kinderen en nog 1 persoon.
Het gezin Reemkolk, Hendrik, met vrouw en 3 kinderen.
Het gezin Van der Linden, met vrouw en 2 kinderen.
- Huis no. 13 Verdam, Bart, oud 24 jaar, landman, met vrouw, 2 kinderen en 2 dienstboden.
- Huis no. 14 Van Oostwaart, Cornelis, oud 49 jaar, landman, met vrouw, 4 kinderen en 1 dienstbode.
- Huis no. 15 Schimmel, Teunis, oud 28 jaar, landman, met vrouw en 2 kinderen.
Het gezin Van Bemmél, Marcelis, met vrouw en 4 kinderen.
Het gezin Van Fulpen, Evert, met vrouw en 5 kinderen.
- Huis no. 16 Van Breukelen, Jacobus, oud 28 jaar, werkman, met vrouw, 2 kinderen en nog 3 personen.
- Huis no. 16a Bom, Cornelia, weduwe van Cornelis Broeke, oud 46 jaar, werkster, met 4 kinderen.
- Huis no. 17 Vianen, Cornelis, oud 49 jaar, werkman, met vrouw en 3 kinderen.
Het gezin Van den Toorn, Willem met vrouw.
- Huis no. 18 Broeren, Jan, oud 59 jaar, werkman, met 3 kinderen.
Het gezin Lancee, met vrouw en kind.
- Huis no. 19 Bunschoten, Pieter, oud 55 jaar, landman, met vrouw en 2 kinderen.
Het gezin Van Rijn, Jan, met vrouw en kind.

Door nu de perceelnummers met bestemming huis (met erf) en eigenaar naast de huisnummers met bewoners te plaatsen, kan de relatie eigenaar/huurder-pachter worden vastgesteld.

We krijgen dan het navolgende resultaat:

huis	bewoner	perceel	eigenaar
no. 1	G. Smorenburg	770	G. N. Laan
no. 2	A. van Rooijen	744	A. van Rooijen
no. 3	H. Hulst	695	S.J. van Tijn
no. 4	M. Verdam-Ruys	666	M. Verdam-Ruys
no. 5	A. Miltenborg-Verdam	640	M. Verdam-Ruys
no. 6	J. Koot	618	J. Koot
no. 7	H. Oostveen	599	Parochie der Roomse Armen
no. 8	H. Duikersloot	597	H. Duikersloot
no. 9	G. v.d. Linden	559	C.L. Arnold
no. 10	D. v.d. Wal	541	S. Deeges De boerderij Kooilust
no. 11	M. van Leeuwen-van Breukelen	492	G.N. Laan
no. 12	J. Vermeulen/H. Leemkolk/ D. van der Linden	462-4	J. Neuteboom
no. 13	A. Verdam	327	A. Verdam
no. 14	C. van Oostwaart	307	M. da Costa Gomez de la Pinja

no. 15	T. Schimmel/M. van Bem- mel/E. van Fulpen	265	R.J. Toelaar
no. 16	J. van Breukelen	264	R.J. Toelaar
no. 16a	C. Broeke-Bom	159	Weduwe T. Brans
no. 17	W. van de Toorn jr./C. Vianen	132	W. van de Toorn jr.
no. 18	A. Lancee/J. Broeren	98	A. Lancee of Lansee
no. 19	P. Bunschoten/J. van Rijn	62	P. Bunschoten

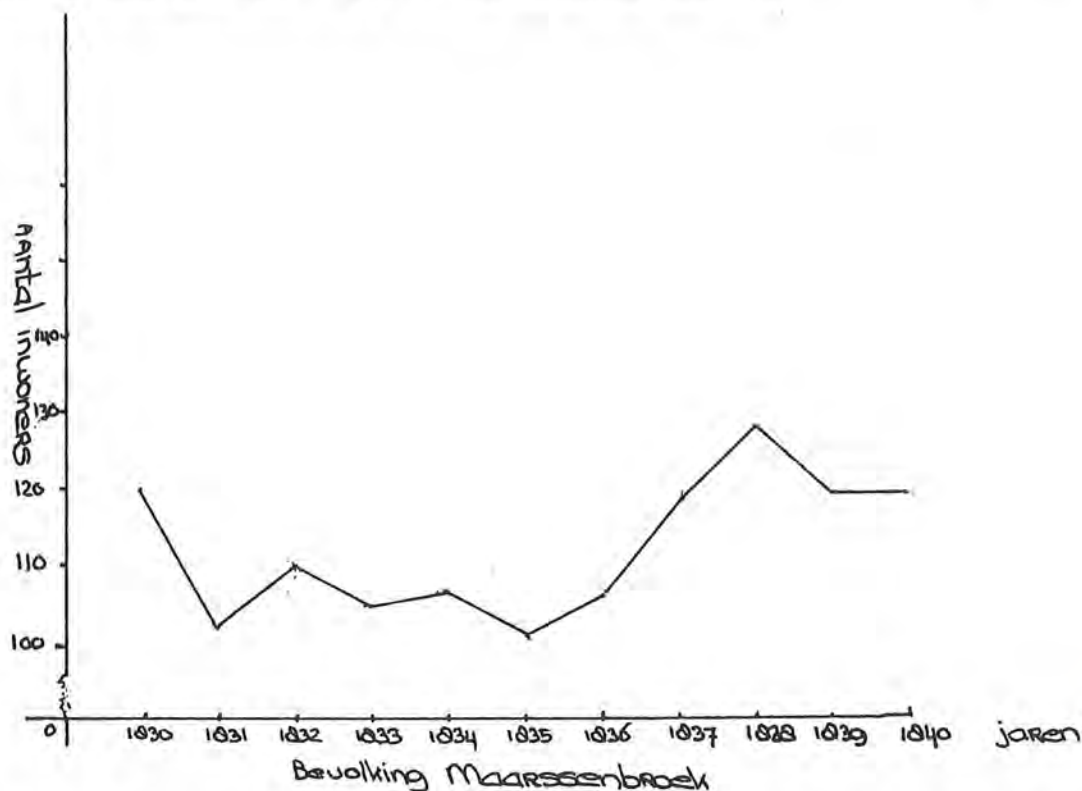
De huisnummering werd later aangepast en bijvoorbeeld no. 12 werd gesplitst in 12a, b en c.

We hebben eerder gezien dat het merendeel van de eigenaars niet woonachtig was in Maarssenbroek. Tijdens het onderzoek in de bevolkingsgegevens van 1830 komt echter nog een saillant detail naar voren.

De overwegend Rooms-Katholieke bevolking telde in 1830 120 mensen, qua herkomst (=geboorteplaats) was het merendeel van de volwassenen afkomstig van elders zoals bijvoorbeeld uit Vleuten (5), Harmelen (9) en Breukelen (4).

De kinderen daarentegen waren op een enkele na wel geboren in Maarssenbroek.

De grootte van de bevolking was relatief gezien zeer aan schommelingen onderhevig, zoals duidelijk wordt in onderstaande grafiek over de periode 1830-1840.

De oorzaak of oorzaken hiervan zijn mij nog niet geheel duidelijk, het grote verloop onder knechten en meiden en in mindere mate onder pachters heeft hierbij zeker een grote rol gespeeld.

Maarssenbroek was in 1832 nog een zelfstandige gemeente en diende dus een eigen bestuur te hebben. De geringe grootte van de bevolking speelde hierbij een grotere rol dan bijvoorbeeld in een grote stad als Utrecht. We zien dan ook dat de samenstelling van de raad en het college van burgemeester en assessoren gedurende vele jaren nauwelijks veranderde. In 1832 was F.L. Tissot van Patot burgemeester; raadsleden waren C. van Oostwaart (tevens assessor), J. Koot, D. van de Wal, W. van de Toorn jr., P. Bunschoten en E.C. Verdam (tevens assessor, oudste zoon van M. Verdam-Ruys).

De raad was dus samengesteld uit eigenaars en pachters, met een meerderheid voor de eigenaars van 2 tegen 1.

Bronnen:

Oorspronkelijk aanwijzende tafel van grondeigenaren, archief Maarssen 1813-1938.

Kadastrale minuutplans voor Maarssenbroek uit 1832.

Volkstellingen 1830 en 1840.

Archief gemeente Maarssenbroek.

Ron van Maanen

DE KALKOVEN

Soms blijven losse gegevens jarenlang in de kast liggen zonder dat er iets mee gedaan wordt. Bij het doorwerken van één van de dikke delen van de dorpsgerichten (1) kwamen we 6 oktober 1646 tegen dat 'Johan Vinck, rentmeester van Mariëndael, als speciale geauthoriseerde van de Edel Mogende heeren Edelen ende Ridderschappe slants van Utrecht . . . den vrijen eigendom van drie mergen vier hondert sestien roeden lants gelegen aen de Vecht op Diependael inden gerechte van Maerseneen genaemd den Calckhoven' overdroeg aan Johan Huijdecoper.

Korte tijd later liet dezelfde Huijdecoper de timmerman Adriaan Vermeer en de metselaars Abraham Davidsz en Antonis Samuelsz uit Utrecht een taxatie maken 'van 't getimmer en metselwerk, alse kalkoven . . . in voegen off 't vers(creven) getimmerte offgebroken neder leggen . . . ' zal zijn of worden. Het werd niet duidelijk of de kalkoven al afgebroken was of dat Huijdecoper vroeg wat de resten ervan bij eventuele afbraak op zouden brengen. De timmerman en de metselaars taxeerden in ieder geval de restwaarde van het complex op f 185,-.

Dat de kalkoven is afgebroken staat wel vast. De bijgevoegde kaartjes en illustraties laten zien dat het gebied, dat op de kaart, die ong. 1648 gemaakt is, en waarop de te bouwen Maarsseveensche Watermolen geprojecteerd is, bijna leeg is, al vrij snel volgebouwd

de Calck oven

Fragment van de gravure 'Aldus verthoonen de Wooningen, hoffsteden en ghebouwen, gelegen aende Noord-Oostzijde van de Vecht, van 't Huys 't Oudaen langs de Heerlijkeit van Maarsseveen tot aan Vechtensteyn'.

werd, vooral toen in 1649 de landen van Adriaan van Geesbergen werden aangekocht. Tien jaar later was dit laatste gebied geheel verkaveld en volgebouwd.

Op de plaats van de Kalkoven kwam later het buitenplaatsje Sluijswijck, een naam die in

Kalkoven op Kreta.

de 18e eeuw weer veranderd werd in Schoonderzicht. De naam 'Calchoven' ging over naar de weilanden achter dit buitenplaatsje. Het lag voor de hand het verdwijnen van deze kalkoven te verklaren vanuit de plannen van Huijdecoper voor dit gebied. Uitvoerig is al gepubliceerd over Huijdecoper als projectontwikkelaar.

Maar toch bleef de vraag ons bezighouden waarom men wel gebruik maakte van allerlei steenovens in de buurt van Maarsseveen, maar dat tijdens de grote hausse in de bouw, de 'cementfabriek' het veld moest ruimen. De schelpen die langs de Vecht werden aangevoerd, hadden minder volume dan de turf waarmee de ovens werden gestookt, dus de plaats van de oven bij de turflanden was ideaal.

Het antwoord op deze vraag werd duidelijk tijdens een vakantiereis naar Kreta.

In de binnenlanden tussen de plaatsjes Varvara en Zaros bleken kalkovens te staan die precies dezelfde vorm hadden als 'onze' kalkoven ruim driehonderd jaar geleden had. Een aantal van deze kalkovens was hier nog in bedrijf. Waren het in Nederland

schelpen die met behulp van turf verbrand werden, op Kreta verbrandde men een bepaalde steensoort met behulp van olijvenpulp, een restprodukt, dat overblijft nadat men de olie eruit geperst heeft. In de oven heerst een hoge temperatuur, die het werken bijzonder onaangenaam maakt, maar het antwoord op de vraag, waarom de Maarsseveense kalkoven het veld moest ruimen kwam boven uit de oven.

Een vette, dikke rookwolk hing in de omgeving van de oven en maakte het zicht en de ademhaling bijna onmogelijk. Met deze kennis keken we weer naar de plannen van projectontwikkelaar Huijdecoper in het midden van de zeventiende eeuw en kwamen met hem tot de conclusie, dat, wilde hij zijn gebied volbouwen met verkoopbare huizen, allereerst de stinkende, rokende kalkoven het veld moest ruimen.

Noten:

1. Dorpsgerechten inv. nr. 1467.
2. Archief Huijdecoper inv. nr. 1180 (Steur).

Wallie Smits

Geschiedenis van de gemeente Maarssen in de crisistijd 1925-1940 (5)

4.3 BEDELING EN WELDADIGHEID

Ter verduidelijking van de situatie waarin de instellingen voor weldadigheid hun werk deden begin ik deze paragraaf in het jaar 1917. De Vereniging 'Charitas', een RK. vereniging die zich o.a. ook met armenzorg bezighield, gaf over dat jaar haar eerste jaarverslag uit. Jaarlijks werd door het RK. Armbestuur een bedrag van zesduizend gulden uitgegeven in een parochie van nog geen tweeduizend zielen. Het Armbestuur droeg een deel van haar zorg over aan de Vereniging 'Charitas', opgericht door een twaalfstal dames op 11 januari 1917. Onder leiding van de presidente, Mej. Cornelia Rutten - of haar bijnaam 'Juffrouw Charitas' (111) gaf de vereniging hulp in natura. In de oprichtingsmaand kon zij vanwege de felle en langdurige koude en de daardoor ingetreden werkloosheid onmiddellijk aan het uitdelen gaan. In die maand werden 53 gezinnen geholpen met turf, en in februari nog eens 91 gezinnen met rijst, meel, spek, kleding, schoenen, beddegoed, melk en eieren. De Vereniging beheerde een kledingmagazijn aan de Achterdijk, ten huize van de dames Beutener, zelf bestuursleden. In 1917 werd een bedrag van f 1121,40 aan goederen uitgedeeld. De afdeling armenzorg was één van de vier afdelingen van de Vereniging 'Charitas'. De anderen waren: geestelijke noden, missiewerk en kerkversiering. De afdeling 'Geestelijke Nooden' had een ietwat andere doelstelling dan wij er nu onder moeten verstaan. Deze afdeling deelde kerkboeken en rozenkransen uit aan kinderen, die de Hl. mis doordeweeks getrouw bijwoonden en zo 'kreeg menig kind een kerkboek, waaraan het al lang behoefte had'. (112)

De armenzorg was een puur aan personen gebonden zaak en de presidente, Mej. Rutten, nog tesamen met Ariëns - de inspirator van de RK armenzorg in Maarssen - op catechismusles geweest bij de zusters in de Minderbroederstraat in Utrecht, was zelf

verre van onbemiddeld en 'kwam op een vrijdag in een gezin, waar ze stevig vlees zaten te eten van geld, dat ze zo juist van de pastoor afgebedeld hadden'. (113)

Soms ging Ariëns zelf op pad om met een speciale bedoeling welgestelden te bezoeken. Zo verzocht hij de architect Cuypers hem te introduceren bij de baron van Zuylen van Nyevelt van de Haar, een buurgemeente van Maarssen, die door zijn huwelijk met barones Rothschild miljoenen te besteden had, Cuypers mocht niet laten merken dat het Ariëns om geld te doen was, want hij wilde niet op één lijn gezien worden met de velen die sinds 1895 talrijke aanvragen om steun tot deze vermogende familie richtten, 'zoo zelfs, dat de familie Rothschild te Parijs een eigen bureau de bienfaisance' organiseerde waarheen alle bedelbrieven en steun-aanvragen werden gedirigeerd, en in verband met het jaarlijksch beschikbare bedrag werden behandeld. (114)

Ook de RK Jongensvereniging hielp Charitas een handje, hoewel dat niet zo erg veel opbracht, namelijk 'een zakje toverballen, 5 stronken andijvie, 3 rode kolen, een zak zieke aardappelen en ook weleens een riks'. (115)

In het 'Verslag over de verrichtingen aangaande het armbestuur over 1926' (116) worden een aantal instellingen van 'Weldadigheid' opgegeven:

- het Burgerlijk Armbestuur;
- de Diaconieën der Nederlands Hervormde Gemeente en de Gereformeerde en Christelijke Gereformeerde kerk;
- de Mariastichting;
- RK Parochiaal Armbestuur.

De Mariastichting had de verzorging van zes oude vrouwen voor haar rekening. Dan waren er ook 'De Vereeniging tot versterking van versterkende middelen aan minvermogene zieken in Maarssen'; 'De Vereeniging tot Uitreiking van kledingstukken aan

behoefte kraamvrouwen'; de 'Commissie van buitengewone bedeling'. Deze commissie gaf gezinnen die dat nodig hadden een extraatje omstreeks de kerstdagen of op oudejaarsdag. Zo werden op oudejaarsavond in 1928, 187 gezinnen geholpen met brandstoffen, vlees, aardappels, wortelen en uien. De 'Commissie van buitengewone bedeling' ook wel de 'Nieuwjaarscommissie' genoemd - hoewel de bedeling op oudejaarsdag plaats vond - kreeg haar geld van het F.H. van den Helmfonds, dat van 1922 tot 1946 bestond. Frederik Hendrik van den Helm was notaris en liet bij zijn overlijden een legaat na van drieduizend gulden aan de gemeente Maarssen en van tweeduizend gulden aan de gemeente Maarsseveen ten behoeve van de 'Algemene Armen dier Gemeenten'.

Van de rente werden levensmiddelen en brandstoffen gekocht en aan gezinnen uitgedeeld die daarvoor naar het oordeel van de burgemeester in aanmerking kwamen.

In het burgerlijk armbestuur, het orgaan van de gemeentelijke armenzorg, zaten afgevaardigden van plaatselijke kerken en organisaties of op persoonlijke titel met de voorwaarde in Maarssen te moeten wonen. Gaf het burgerlijk armbestuur in 1924 nog maar f 3.700,- uit, in de jaren dertig was dat een steeds groter bedrag zoals de onderstaande tabel aangeeft.

1932	f 6.709,93
1933	- 6.308,96
1934	- 7.426,61
1935	- 7.606,44
1936	- 9.253,15
1937	- 10.000,00

In de verslagen moest het Burgerlijk Armbestuur jaarlijks verantwoording afleggen. Ook moest er een opgave gegeven worden van de openbare inzamelingen en collectes die in Maarssen voor elders gevestigde instellingen gehouden werden. Instellingen en verenigingen met klinkende namen als 'Het Vaderland Getrouw', 'Zoekt het Verlorene' 'Rust een Weinig', 'Jong Holland snakt naar Werk', voor hulpbehoevende blinden of drankzuchtige vrouwen, hielden vaak een

aantal maal per week een collecte in Maarsen; zoveel zelfs dat het college in 1933 weigerde nog langer collecten toe te laten omdat zij vond dat de gelden op de eerste plaats in eigen gemeente moesten worden besteed.

De leden van het Burgerlijk Armbestuur deden zelf het onderzoek bij een steunaanvraag, hielden toezicht op de ondersteunden en reikten ook zelf de onderstand uit. Alles was in één hand. De ondersteuning was voor een termijn van hoogstens drie maanden. Soms kreeg een gezin de helft van de ondersteuning van het Burgerlijk Armbestuur en de andere helft van een kerkelijke instelling. Er was een vorm van overleg tussen de kerkelijke instellingen en de gemeente om dubbele bedeling tegen te gaan.

Het Burgerlijk Armbestuur was bij grote werkloosheid niet gebaat, maar ook niet wanneer er maar enkele werklozen op een bepaald moment waren, zoals het B.A. schrijft: 'In verband met de ongunstige tijd nemen de kosten van het armwezen toe. In de zomer van 1937 was het aantal werklozen zoo gering, dat de steunregeling tijdelijk buiten werking werd gesteld en de werklozen ten laste van het B.A. werden gebracht. In het najaar moest de steunregeling wederom ingevoerd worden'. (117)

Artikel 30 van de armenwet, het zgn. 'Domicilie van onderstand' zorgde het gehele jaar 1934 voor een levendige correspondentie tussen de burgemeester als voorzitter van het Burgerlijk Armbestuur en allerlei overheids-instanties.

De burgemeester ontving het volgende briefje: (118)

A'dam, 1 febr. 1934

Burgemeester van Maarssen
Maarsen

Weled. Heer,

Naar aanleiding van het ongeval van mijn zoon, Johan Douwe, op 31 januari j.l. nabij de gemeente Maarssen overkomen, moet ik U zeer tot mijn spijt berichten, de verpleegkosten ad fls. 3,40 per dag en

transportkosten onmogelijk te kunnen voldoen. Mijn aanslagbiljet voor 1933/34 meldt een vastgesteld zuiver inkomen van fls. 1.400,-, dit is dus wekelijksch ongeveer fls. 26,10. Mijn zoon is werkeloos, hij was op weg naar Utrecht om daar werk te zoeken, o.a. bij Werkspoor. Bovendien heb ik nog drie minderjarige kinderen ten mijnen laste, zoodat ik dus onmogelijk deze kosten kan voldoen.

Gaarne Uw bericht wachtende, verblijf ik inmiddels,

Hoogachtend,

Fr. Douwe,
A'dam.

P.S. Het crisis Comité heeft mij verleden jaar nog aan leder moeten helpen.

De jongeman, 22 jaar, werd op de Rijksstraatweg binnen de Maarssense gemeentegrens door een auto aangereden. Het 'Domicilie van onderstand' verplichtte het Burgerlijk Armbestuur om de verpleegkosten en het ziekenvervoer naar Amsterdam, ruim f 400,- totaal, te betalen. De jongeman werd op 18 mei 1934 uit het O.L.Vrouwe Gasthuis in Amsterdam ontslagen. De burgemeester schreef in dat jaar heel wat instanties aan om deze kosten terug te krijgen en om de onredelijkheid van dit artikel in de armenwet aan te tonen. In november van dat jaar schrijft de Minister van Binnenlandse Zaken dat een wetsontwerp tot wijziging van de armenwet het departement snel zal verlaten.

In 1932 werd de Vereniging Maatschappelijk Hulpbetoon te Maarssen opgericht. De vereniging bood hulp in natura 'in den vorm van dekking en kleding'. (119) In het oprichtingsjaar gaf de vereniging aan 56 gezinnen hulp en in 1933 aan 74 gezinnen. De vereniging was een particuliere instelling die geen overheidssteun ontving en af en toe een bazar organiseerde om aan geld te komen. Mevr. Eggink-Overweg, de echtgenote van de burgemeester, was presidente en Mevr. Van Kuyk-van West, echtgenote van een der directeurs van de Kininefabriek, de

secretaresse. De voorraden ondergoed, beddegoed en huishoudgoed lagen in bewaring ten huize van de presidente, waar ook de bestuursvergaderingen gehouden werden. De vereniging maakte alleen kosten om haar armenzorg te verrichten wanneer het voor een rijksdaalder een zaal huurde voor haar algemene ledenvergadering.

Ook de kerkelijke weldadigheid liet zich niet onbetuigd. De RK kerk, de NH kerk, de Gereformeerde en Christelijke Gereformeerde kerk hadden hun eigen armbestuur of diaconie.

Het RK Parochiaal Armbestuur had een deel van haar taak, de hulp in natura, afgestoten aan de vereniging Charitas, waarvan ik aanneem dat zij in de jaren dertig een tijd lang niet bestaan heeft omdat in de gemeentelijke opgave van 1940 de vereniging als nieuw bijgekomen weldadigheidsinstelling genoteerd staat. (120) Een tijdgenoot weet zich te herinneren op welke wijze het RK Armbestuur aan haar geld kwam en dat het je 'als werkloze niet kon schelen dat dit geld o.a. kwam van de bankenpacht van de rijke boeren die het liefst voor in de kerk zaten. Daarvoor wilde je wel achterin de kerk zitten, want het was eenmaal zo dat de rijken voorin zaten en de armen achterin. Bij verpachting van de kerkplaatsen bevochten de boeren elkaar de mooiste plaatsen. Als er een lid van het gezin overleden was werd de plaats opgezegd want de huishoudster kon wel achterin zitten. (121)

Ariëns had in zijn tijd reeds een begin willen maken met het opheffen van het onderscheid, want luidde vroeger bij de begrafenis van armen de kleine klok, hij liet de grote voor alle doden klinken en de schoolkinderen bij hun uitvaart zingen. De slechte armenbanken achter in de kerk werden opgeruimd en door nieuwe vervangen, die even goed als de andere waren. De armen kregen voor een gulden per jaar ook hun eigen plaats! (122)

Van de diaconieën is minder bekend vanuit de beschikbare gemeentelijke archieven. Wel wordt zo nu en dan in de notulen van de collegevergaderingen melding gemaakt van

legaten aan de diaconie van de NH kerk, zoals de tweehonderd gulden door wijlen de wed. S.D. van der Kreeft, geb. van der Meyden (123), of het legaat van duizend gulden door wijlen de heer Royaards (124), alsook het legaat van duizend gulden door ds. M.J. Sanders (125). Een groot bedrag, veertien duizend gulden, werd gegeven door wijlen Wed. Wijnen, geb. Koning. (126)
Op basis van gegevens van instellingen van

weldadigheid die het meest compleet waren - het jaar 1937 - heb ik een samengesteld overzicht gemaakt, ter illustratie van het aantal personen dat geholpen werd en de bedragen die daarbij gemoeid waren. De opgave van de diaconie der Christelijke Gereformeerde kerk ontbreekt in deze tabel.

Hieronder de cijfers van het jaar 1937:

Naam van de instelling van weldadigheid	Burgerlijk Armbestuur	RK Parochieel Armbestuur	Diaconie Geref. Kerk	Diaconie NH Kerk	Vereniging Maatschap. Hulpbetoon	Totaal der kolommen
Periode waarin hulp gegeven werd:						
- 3 maanden of langer	30	30	5	27		92
- korter dan 3 maanden	1	9		4		14
Leeftijdgroep van de hulpvrager:						
- beneden 21 jaar		1				
- 21-50 jaar	6	17	1	5		29
- 50-65 jaar	4	13	4	15		36
- 65 jaar en ouder	21	8		11		40
Personen geholpen met losse giften:	208	7	2	7	57 gezinnen	57 gezinnen en 224 pers.
De vorm waarin hulp gegeven werd:						
- de giften in natura bedroegen:					f 622,37	f 622,37
- hulp in de vorm van geld (o.a. huur)	f 4850,34	f 3375,74	f 1197,52	f 4763,30		f 14.186,90
- losse giften	f 3470,69	14,00		200,95		3685,64
- uitbesteding in gestichten van oude lieden	432,11	1511,11		182,00		2125,22
- uitbesteding in gezinnen van oude lieden		270,00				270,00
- uitbesteding in gestichten van voogdij- en regeeringskinderen	182,00					182,00
- verpleging	2127,15	760,97	123,28	250,18		3306,58
- doortrekkenden en daklozen	67,50					67,50

Bron:

Archief Maarssen.

Samenstelling uit de jaaropgaven van 1937 door instellingen van weldadigheid in Maarssen, bedoeld in artikel 2 der Armenwet.

KOMMENTAAR BIJ DE TABEL:

Het bedrag dat gezamenlijk werd uitgegeven was f 24.446,21, waarbij men moet bedenken dat de vereniging Charitas, die meer uitgaf dan het bedrag van f 400,- die het ontving van het RK Armbestuur in 1937, en de diaconie der Christelijke Gereformeerde

Kerk, ook nog actief waren. Uit de informatie is op te maken dat 256 mensen individueel geholpen werden en 138 gezinshoofden. Omdat de grootte van de gezinnen niet werd opgegeven is het niet na te gaan hoeveel personen er precies hulp ontvingen.

4.3.1. TEHUIZEN

In 1931 bestond het meisjestehuis van het Leger des Heils 25 jaar. Het was gevestigd in Huize 'Raadhoven' en was van oktober 1906 tot juli 1911 een jongenstehuis geweest. Het tehuis was bestemd voor voogdijkinderen. De adjudantes, de dames Willemsen, Schurink en Seymonsbergen, waren in deze periode directrice geweest.

In 1939 werd het tehuis afgekeurd en men hoopte op een nieuw onderkomen in Zeist of de directe omgeving, maar het oude 'Raadhoven' werd aangepast aan de eisen van die tijd en kon circa twintig kinderen huisvesten. In een brief (127) komt dit tehuis ter sprake wanneer het bestuur van de Christelijke School vanwege gebrek aan lokalen, omdat de eigen school werd opgeëist door de Duitse bezetter om er Russen en Armeniërs, die in Duitse dienst getreden waren, in onder te brengen. De leider van Sociale Zaken, Chr.H.F. Coene, antwoordde dat de Winterhulp Nederland niet in staat is een gedeelte van het tehuis in Maarssen af te staan omdat het dringend noodzakelijk is, dat alle gebouwen en het terrein er omheen ter beschikking blijven van de voogdijkinderen, die in dit tehuis zijn opgenomen.

TOT SLOT

In de beoordeling van collecten werd het dreigende tijdsbeeld merkbaar. In november 1936 komt er een circulaire van de commissaris der Koningin, Bosch van Rosenthal, met het verzoek aan de burgemeesters geen vergunning te verlenen voor de speldjesverkoop door het Centraal Vredesbureau en aangesloten organisaties, vanwege het illegale en gezagsvijandige karakter van deze organisaties.

In maart 1937 eenzelfde brief maar nu met het verzoek afwijzend te beslissen op de aanvraag op collecten te mogen houden ten behoeve van Spanje omdat bij toestemming gedacht zou kunnen worden dat het gemeentebestuur partij kiest in dit conflict.

Ook de werklozenzorg ondergaat de invloed van wat komen gaat. Bij de mobilisatie van 29 augustus 1939 worden werklozen ingeschakeld bij het aanleggen van schuilloop-

graven voor de burgerbevolking.

Noten bij hoofdstuk 4.3: Bedeling en Weldadigheid.

111. G. Brom, blz. 511.
112. Maandblad van het Geert Groote Genootschap, 1921-1923, KDC Nijmegen.
113. KDC Nijmegen, inv. no. 1718, Getuigenis van Mevr. A. Reith aan G. Brom, dd. 15 augustus 1939.
114. KDC. Nijmegen, inv. no. 1658, Getuigenis van Joseph Th.J. Cuypers, dd. 10 juli 1935.
115. Citaten door J. van Veldhuizen uit het Parochie Memoriaal Maarssen, Hl. Hart van Jesus, 1921-1983, dd. december 1983.
116. Archief Maarssen: correspondentie-archief, over het jaar 1926.
117. Archief Maarssen: correspondentie-archief, Inlichtingen over de verrichtingen aangaande het armbestuur in 1937, dd. 4 april 1938.
118. Archief Maarssen: correspondentie-archief, dd. 1 februari 1934.
119. Archief Maarssen: correspondentie-archief, dd. 28 december 1934.
120. CBS, verslag over de verrichtingen aangaande het armbestuur in Nederland over 1940.
121. Brief van Mej. J.A. van 't Nederend te Breukelen, d.d. 4 juli 1984.
122. G. Brom, blz. 517.
123. Archief Maarssen: notulen van B&W, 21 mei 1930.
124. Archief Maarssen: notulen van B&W, 18 juni 1930.
125. Archief Maarssen: notulen van B&W, oktober 1934.
126. Archief Maarssen: notulen van B&W, 7 april 1931.
127. Archief van de Vereniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs, brief van 22 september 1942.

Ton Heus

MAARSSSEN 1940-1945

Bijna vijftig jaar geleden gebeurde wat bijna niemand verwacht had. Nederland werd bezet door de Duitsers. De ellende, die daaruit voortkwam, is in diverse publicaties uitvoerig beschreven. Wat echter niet of nauwelijks in de ‘grote’ overzichtswerken naar voren is gekomen, is de langzame manier waarop de bezetter zijn wil oplegde aan het Nederlandse volk. Stap voor stap werden alle vrijheden beperkt en werd Nederland als een wingewest in de Duitse politiek opgenomen. Toen bleek dat de meeste Nederlanders niet zo ‘Duitsvriendelijk’ waren, werd de houding van de bezetter steeds harder, maar de reactie van vele Nederlanders verhardde diens gevolge ook steeds meer.

Om een indruk te krijgen van de voortgang van dit proces heeft drs. Wallie Smits geprobeerd de geschiedenis van de dorpen Maarssen en Maarsseveen vóór en tijdens de Tweede Wereldoorlog te beschrijven. Hoewel het schrijven van een geschiedenis van zo'n klein gebied het risico inhoudt dat de grote lijnen verloren gaan, is daar in dit geval terdege rekening mee gehouden; voortdurend wordt vanuit de landelijke toestand afgedaald naar de plaatselijke gevolgen.

Hierdoor is er toch een duidelijk beeld ontstaan over het reilen en zeilen van een kleine, landelijk gezien niet belangrijke, dorpsgemeenschap, in de Tweede Wereldoorlog.

Veel Maarssenaren en oud-Maarssenaren hebben medewerking verleend aan de totstandkoming van het boek. Hun verhalen verhelderden het beeld, maar over het algemeen genomen werd gebruik gemaakt van schriftelijke bronnen. Op een aantal punten, zoals Het Verzet, bleek het schriftelijke bronnenmateriaal onvoldoende te zijn, zodat een poging tot reconstructie is gedaan aan de hand van de mondelinge gegevens. De tekst die naar aanleiding van deze gegevens was opgesteld, is toegezonden aan de geïnterviewden en dezen konden hem weer corrigeren. Daar waar de gegevens met elkaar in tegenspraak waren en geen overeenstemming bereikt kon worden is de hele episode geschrapt, omdat de waarheden van ieder gerespecteerd dienden te worden, temeer omdat ze niet te controleren waren.

Spotprent uit Volk en Vaderland op het uitblijven van de geallieerde invasie.

Begrafenis van één der op 5 mei 1945 gesneuvelde leden der Binnenlandse Strijdkrachten.

Het boek bestaat uit 11 hoofdstukken: Europa tussen twee Wereldoorlogen; Nederland in de dertiger jaren; Maarssen aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog; mobilisatie; mei 1940; eerste jaren van de oorlog; overgang (naar grimmiger tijden); Tweede Helft (waarin onder andere behandeld wordt de opkomst van het verzet, onderduikers, spionage, de landwacht, het distributiestelsel etc.), Het laatste jaar (waar o.a. in behandeld worden de oprichting van de Binnenlandse Strijdkrachten, wapendroppings, evacuée's, organisatie Todt, de Liese-aktie); de Bevrijding; de afrekening en het herstel van de oude orde.

Om het boek, dat uiteindelijk ontstaan is, voor ieder betaalbaar te houden, is gekozen voor het uitgeven in eigen beheer, zonder tussenstations van uitgever en boekhandel. Dit houdt in dat de drukker opdracht krijgt om een aantal boeken te drukken dat gelijk is aan het aantal dat bij voorintekening besteld is. Intekening staat open vanaf nu tot 1 februari 1990 en kan geschieden door per besteld exemplaar f 25,- over te maken op bankrekeningnummer 98.85.90.255 t.n.v. V. Smits onder vermelding van 'Maarssen 1940-1945'. Voor postrekeninghouders is van belang dat het postrekeningnummer van de Verenigde Spaarbank te Maarssen 15368 is.

Als het boek gedrukt is, krijgt men bericht dat het af te halen is bij het Tandtechnisch Laboratorium van J.C.C. Schulpen, Parkweg 13 te Maarssen. Is men niet in staat om het af te halen dan wordt het gebracht of toegestuurd, maar dan moet men dit wel op de overschrijving vermelden.

CAFE-RESTAURANT

„GEESBERGE”
aan de Vecht

MAARSSSEN

voor al
uw bruiloften en partijen

Michel en Cokky Heinsius
Zandpad 23 - Maarssen
Telefoon: 03465-61 435

AANNEMERSBEDRIJF

BRINKHOF

- * Nieuwbouw
- * Verbouw
- * Onderhoud
- * Renovatie

Machinekade 6
MAARSSSEN
Tel.: 03465-6 14 56

Van Dwarsdijk tot Zwanenkamp

Van grachtenpand tot boerderij

Uw makelaar
Uw verzekeringsadviseur

Maarssen - Raadhuisstraat 31 - tel.: 64 644
Maarssenbroek - 'Bisonstaete' Bisonspoor 1211 - tel.: 67 791

Zet de tijd even stil voor een bezoek aan Café Ome Klaas.

Aan de Vecht, in een historisch stukje Maarssen, ligt Café Ome Klaas. Een café met een traditie die terug gaat tot 1780. Daar kunnen de stamgasten van Ome Klaas u alles over vertellen. Onder het genot van een borrel of tijdens een partijtje biljart. Overdag en in de kleine uurtjes. In Café Ome Klaas kent gezelligheid geen tijd.

Misschien wilt u eens spelen op Nederland's oudste kegelbaan. Of heeft u iets te vieren met vrienden of familie? Ome Klaas maakt van uw partijtje een feestelijke avond. Met een Oud Hollandse maaltijd, barbecue of een koud buffet. Of wellicht heeft u zelf een smakelijke suggestie. Als u van te voren even belt, zorgen wij dat alles naar wens is.

Café Ome Klaas **Al gezellig sinds 1780.**

Langegracht 43, Maarssen. Tel. 03465 - 61409.